

Nyhetsbrev nr. 35, mai 2016

Nytt ansikt i NNEs planleggingsgruppe

Førstelektor i nordisk litteratur ved Universitetet i Oslo, ph.d. Aasta Marie Bjorvand Bjørkøy har tiltrådt gruppen. Hun erstatter førsteamanuensis Christian Janss, som har sittet i planleggingsgruppen siden 2002.

Vi vil gjerne benytte leiligheten til å ønske Aasta velkommen og sende Christian en varm takk for all innsatsen.

Planleggingsgruppen

Workshop 2016

NNE-workshop i Oslo 13.–14. september 2016

Vi ønsker velkommen til NNE-workshop på Nasjonalbiblioteket 13.–14. september!

Årets NNE-workshop har to hovedtema. Prosjektet READ (Recognition and Enrichment of Archival Documents) utvikler funksjonalitet for automatisert håndskriftsgjenkjenning, såkalt HTR (Handwrittten Text Recognition), altså OCR for manuskripter, se <https://transkribus.eu/Transkribus/>, og søk etter nøkkelord i digitale bilder av manuskripter. Vi skal få høre om prosjektet og dets mål, og i workshopen dagen etter vi skal få prøve transkribus, programmet som kan lære håndskrift og transkribere for deg.

eXist er tema nummer to. Vi skal få høre om analyseverktøy og muligheter i eXist utover å bruke databasen som lager og søkeverktøy, og i workshopen dagen etter skal vi selv prøve dette i eXist.

Til begge workshopene må man ha egen datamaskin og man kan ha med seg eget materiale.

Til READ trengs det digitale bilder av manuskriptmateriale, nytt eller gammelt, transkribus skal kunne lese det meste så snart det er trent opp. For å lære transkribus en bestemt håndskrift trengs det transkripsjon av om lag 100 sider, så det tar litt tid å komme dit. Det finnes imidlertid testmateriale i transkribus, så man trenger ikke eget for å komme i gang.

Til arbeidet i eXist trenger man et sett XML-filer. Arrangørene stiller med datasett både til transkribus og eXist for den som ikke har eget materiale. Deltakerne oppfordres til å laste ned og installere programmene på forhånd, men man kan få hjelp til å få installert programmene på begynnelsen av dag to hvis man ønsker det.

Program

Tirsdag 13. september

12.00–13.00 Foredrag ved Daniel Apollon

13.00–14.00 READ. Presentasjon ved Maria Kallio og Vili Haukkovaara fra Riksarkivet i Finland

14.00–14.30 Pause med kaffe/te

14.30–15.30 eXist. Analyseverktøy, ved Leif-Jöran Olsson fra Språkbanken ved Universitetet i Göteborg og eXist-utvikler

15.30–16.30 Foredrag ved Språkbanken, Nasjonalbiblioteket i Oslo
(<http://www.nb.no/Tilbud/Forske/Spraakbanken>)

Onsdag 14. september

09.00–10.00 PC-klargjøring, hjelp til oppkobling og programnedlasting

10.00–12.00 READ-workshop med Maria Kallio og Vili Haukkovaara fra Riksarkivet i Finland

12.00–13.00 Lunsj på egen hånd

13.00–16.00 eXist-workshop ved Leif-Jöran Olsson

Praktisk

Det er ingen deltakeravgift, men påmelding er obligatorisk. Workshopen holdes i Nasjonalbiblioteket, Henrik Ibsens gate 110, Oslo. Den enkelte deltaker må selv arrangere reise og opphold. Det er mange overnattingsmuligheter i Oslo sentrum, her er noen forslag:

<http://www.scandichotels.no/Hotels/Norge/Oslo/Scandic-Solli>

<https://citybox.no/oslo/>

Tirsdag kveld arrangeres det felles middag for NNEs medlemmer og foredragsholderne. Egenandel kan påløpe. Mer informasjon kommer, men oppgi diett, allergi eller andre spesielle behov allerede ved påmelding, og si også fra om du ev. *ikke* ønsker å delta på middagen.

Påmelding til hildeboee@gmail.com innen 15. august.

Velkommen!

Call for papers til NNE 2017

Næste konferens i NNE:s regi äger rum i Finland den 6–8 oktober 2017. Tema för konferensen är

UTGÅVOR I ANVÄNDNING

Med detta tema vill vi fästa uppmärksamheten på utgåvornas fortsatta liv: i forskning och undervisning, som pedagogiska resurser, som grund för översättningar, kommersiella upplagor och antologier. Genererar utgåvor (fortfarande) forskning – eller dödar de den? Använder andra forskare utgåvorna, inklusive de textkritiska apparaterna? I vilken mån bör utgåvor primärt ägnas författarskap som forskningen intresserar sig för, och i vilken utsträckning är utgåvor forskningsinsatser i egen rätt? Ändrar tillgången till stora textarkiv forskningens behov av editioner eller intresset för dem? Traditionella utgåvor återuppstår i form av e-böcker eller ocr:ade faksimil. Ser vi nya former för användning och nya användare när utgåvorna är digitala? Är innehållet i dem

tillgängligt för nya användargrupper? Utgåvor blir själva föremål för forskning och analys. Hur ser vi på traditionsöverföringen i textkritiken?

Bidragen får gärna fokusera på

- Utgåvor som samtidshistoriska dokument – barn av sin tid?
- Hur använder forskare utgåvorna?
- Utgåvor i pedagogiskt bruk
- Utgåvor av samma författarskap – traditionsbrott eller eko?

Ett abstract om 300–400 ord (+ ev. bibliografiska referenser), på danska, norska eller svenska, sänds till Pia Forssell, e-post: pia.forssell@sls.fi senast den 30 sept. 2016.

NNE:s planläggningsgrupp granskar de inkomna förslagen och ger besked om bidraget är accepterat senast den 17 oktober 2016.

Nytt från Svenska Vitterhetssamfundet

Sophia Elisabet Brenners (1659–1730) *Poetiske Dikter 1732* (text), som utgavs postumt, blir en av de två medlemsböckerna för 2016. Volymen innehåller även dikter som av olika anledningar inte trycktes i vare sig *Poetiske Dikter 1716* eller *Poetiske Dikter 1732*. Utgivare är Valborg Lindgärde och textvolymen inleds med en innehållsrik inledning. Den andra medlemsboken blir Fredrika Bremers (1801–1865) *Hertha eller En själs historia*, utgiven första gången 1856 och ett pionjärverk inom kvinnoemancipationen, med den ogifta kvinnans rätt till myndighet som ett bärande tema. Åsa Arping och Gunnel Furuland är utgivare. Båda medlemsböckerna förväntas utkomma i höst, än så länge osäker i vilken inbördes ordning.

Om några månader utkommer vidare en volym i C.J.L. Almqvists (1793–1866) *Samlade Verk: Tryckta verk 1814–1822*, som utges av Paula Henrikson. Volymen innehåller de första av Almqvists alster som utkom i tryckt form under hans livstid; en blandad samling bestående av exempelvis ett versepos om en hund, *Försök till Hectors Lefnad*, den exotiska sagan *Parjumouf* och debattskriften *Hvad är Kärlek?*

Övrigt att förtälja är att förra årets årsmötesanförande, som hölls av Johan Svedjedal och handlade om Karin Boyes manuskript, nyligen utkommit i tryckt form, med titeln *Blyerts och löv. Kring Karin Boyes manuskript*.

Petra Söderlund

Ny utgåva från Svenska litteratursällskapet i Finland

Mikael Hisinger

Resedagbok från Europa 1783–1784

Den unge fortifikationsofficeren Mikael Hisinger, senare brukspatron på herrgården Fagervik i Finland, gjorde en lång grand tour på kontinenten 1783–1784. Han skulle på en adelsmans vis finlipa sin allmänbildning, fördjupa sina yrkes- och språkkunskaper, skaffa sig världsvana och kontakter. Under resan förde Mikael Hisinger dagbok om sina upplevelser. De yrkesmässiga iakttagelserna

vittnar om ett syfte med snudd på militär underrättelseverksamhet. Men nyttan och nöjet följs åt: Hisinger uppmärksammar byggnadskonst, skulptur, måleri och trädgårdskonst överallt där han passerar. Resandets vedermodor kommenterar han lakoniskt. Utgivare är Jouni Kuurne, som också har skrivit en inledning till dagboken, och Märtha Norrback. Utgivarna har försett dagboken med kommentarer och ordförklaringar. Boken har utkommit på Svenska litteratursällskapets förlag.

Märtha Norrback

Anders Chydenius samlade skrifter

Det fjärde bandet av *Samlade skrifter* har utkommit. Bandet innehåller Anders Chydenius vinnande bidrag i en skriftlig predikotävling som arrangerades i början av 1780-talet. Temat för skrivtävlingen, som utlystes av ett teologiskt-homiletiskt sällskap i Uppsala, var de tio budorden. I sitt tävlingssvar utvecklar Chydenius budorden och deras innehåll långt utöver den korta förteckning över "Du skall inte" vi känner från Andra Moseboken.

För tävlingen skrev Chydenius sammanlagt elva predikningar över tio Guds bud och bifogade därtill en skiagrafi och ett kortare utkast till några inträdespredikningar. Budordspredikningarna, som utgör den största tematiska helheten i Chydenius författarskap, erbjuder en intressant klangbotten för hans ekonomiska och politiska texter. Introduktionen och kommentarerna är skrivna av Carola Nordbäck, lektor i historisk systematisk teologi vid Umeå universitet och docent i kyrkohistoria vid Åbo Akademi.

I fembandsserien *Anders Chydenius samlade skrifter* utges Chydenius skriftliga kvarlåtenskap i textkritisk form. Maren Jonasson och Pertti Hyttinen redigerar volymerna som utkommer på Svenska litteratursällskapets förlag. Samtliga skrifter översätts även till finska och motsvarande fem band, *Anders Chydenius. Kootut teokset 1–5*, utges av Edita Publishing Ab. För mera information: <http://www.chydenius.fi/samlade>

Maren Jonasson och Pertti Hyttinen

Grundtvigs Værker

Den 29. april 2016 går version 1.8 i luften med 25 nye titler blandt andet:

- *Politiske Betragtninger med Blik paa Danmark og Holsteen* (1831)
- *Den Danske Stats-Kirke upartisk betragtet* (1834)
- »Pegepind til den ny Abc« (1817) – og flere led i en polemik med J.L. Heiberg

Den lille bog *Politiske Betragtninger* fra 1831 var et indlæg i en debat om statens forfatning, som var blusset op i 1830 oven på Julirevolutionen i Paris og de efterfølgende revolutionære bevægelser i flere europæiske storbyer. I bogen giver Grundtvig sine mening tilkende om flere emner heriblandt oprør, rigsdage, skrivefrihed og Holsten. Også demokratiet får nogle hårde ord med på vejen som her, hvor Grundtvig på rammende vis beskriver en af styringsformens centrale udfordringer:

Naar jeg derfor hører og læser om al den Lykke og Velsignelse der skal falde ned fra Skyerne, hvor Regierings-Formen bliver saa demokratisk som mueligt, altsaa enten pøbel-parisisk, eller kræmmer-amerikansk, da kan jeg, hvor det synes ærlig meent, og ei er unge Fusentaster som udmale deres Drømme, kun forklare mig det af den herskende Over-Tro paa en vis luftig Vor-Herre, ved Navn Fornuften, som Man har den Indbildning om, at, om ikke just hvor To eller Tre, saa dog hvor to eller tre Hundrede er forsamlede i hans Navn, der vil han selv være midt iblandt, og med ubegribelig Almagt styre det saa, at skiøndt Vankundighed og Selv-Klogskab parres hos de Fleste, bliver dog Udfaldet Viisdom, skiøndt den almindelige Selv-Raadighed forstyrrer al Sammen-Virkning, opstaaer dog den ønskeligste Enighed, og skiøndt de Enkeltes Egen-Nytte ligger i aaben Feide med det Heles Velfærd, blomstrer dog Samfundet som en Rose. (s. 22)

Klik ind og læs Grundtvig på: www.grundtvigsværker.dk

Klaus Nielsen

Henrik Ibsens skrifter

Ny versjon av Henrik Ibsens skrifter

Henrik Ibsens skrifter (ibsen.uio.no) publiserte versjon 1.2 i mars 2016. Nytt innhold i denne versjonen er noen nytilkomne brev og en rekke nye tekster (dedikasjoner, hilsener og skolearbeider) i kategorien varia/øvrige tekster. De nye tekstene kommer fra Schøyensamlingen (The Schøyen Collection) og Nasjonalbiblioteket.

Henrik Ibsens skrifter får ny redaktør

Nina Marie Evensen overtar fra 1. mai etter Stine Brenna Taugbøl som redaktør for den digitale utgaven av *Henrik Ibsen skrifter*.

*

Nyhetsbrevet redigeres av Hilde Bøe (hildeboee@gmail.com) og Aasta Marie Bjorvand Bjørkøy (a.m.b.bjorkoy@iln.uio.no).

Frist for innsending av nyheter til neste nummer er 1. oktober 2016.